

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 4ta

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

1° quodlibet dicitur esse motus localem gravitatis & levitatis per se esse
a gravitate ut a causa principali. 2° de omni familia
liber potestas & affectiones quod res in instanti sua
per se habent & se adorant ut potest sentiendi, alia
si bene movendi item quantitatem temperationis
namque corpora spiritibus & id genus alia licet per
a forma rei genite & emanationem simpliciter per
ant attribuerentur tamen esse ut causa principali ipsi
quod. 3° colligitur non esse quod sit tamen ad
ambrosius 2da sententia ac per se hoc modo explicatur
ut gravitas sit principium movendi quod gravitas
& levitas sit principium movendi quod forma
in gravitate & levitate esse principium eius motus proprii
tamen.

Quid de vobis sit possibi-
lis creatio.

Quaestio A. ta.

Ut sequens et mundi admittat disputatio clarior
ac facilius evadat videndum est per se creatio quod
illa sit An eius possibilitas una hinc ut cognoscitur
aliquo modo an sicut per se sit quod non admittit
possit et id genus alia. Porro per se et eorum per se
one discrepantia ex se per se nota supponit, quam

Artes tollere galy e' adeoq' oio sustulit q' egregie
 p'banit ac deliravit oes formas p'p'ales d' mola
 res edmi ex ma' ab agentibz naatibz g'ndem
 ma' eig e' na' ut p'p'os no' d' aptitudi' re' leat
 sufficientes ad quacumq' forma' em' naatibz m'ne
 nicole g'uantis ac differe'ntis naatibz op'acoe'ciu'
 p'ientia. Porro sup'p'osita rem' omniu' m' naatibz
 de ma' ex p'te' d'ivisi'oe' ip'p'az d'ci p'ota m' abso
 luta seu infimita' d' ordinariam quaz ad ma' ^{Duo Theologoru' d'ida}
 2 d'ol naatibz temperata d' accomodata e' p'p'ia
 xp'iam d' Theologi quoniam ip'z q' m' p'aris h'le
 ubi g'lonent. Hae duo p'p'ent. p' res m'ateriales m'
 i' d'ro cecari g'ndem ex ma' effiri n' p'nt. 2do p' ^{2da}
 rem' omniu' naatibz p'ductio' ex nihilo fuisse.
 Cum n' p' eu' ip'z ubi p'ducta fuerit ma' n' p'p'ocreat
 aliqd' ex quo cu' p'ito res em'it fieri p'hibent. At
 n' ceteras p'ductio'es eam' rem' q' n' velut p'p'ocreat
 aliq' p' p'ductio'es docent fieri ex ma' ab agentibz
 naatibz p'tm lege' ordinaria'. Sedm' p'ot'z aut' d'ci
 absolute' et n'ax p'oe' ubi' ex nihilo p'oe' p'oduci.
 Hae p'p'ia xp'iam doctrina' p'p'os m'oxima' ac p'
 p'ientissima' adiacent. Cetero u' ut m' p' p'p'az d'p'i
 ng' cu' ab aliq' p'p'ia d' Theologi d'p'irato' ^{D'p'ia creatio'}
 let p'ductio' rei ex nihilo: q' d'p'io' ut clau'or

Atq; creatio ex comparatione in generacione facta p[ro]spici
 dicitur; q[uo]d in generacione sex politissimi cornu[m] h[ab]ent
 1° in e[st] s[ub]stantia s[ub]stantia e[st] cuius pot[est] forma realis
 p[ro] generacione quasi ex se[m]etip[s]o & p[ro]ducit ad actum
 2° In e[st] s[ub]stantia A quo q[uo]d e[st] p[ri]ncipal[is] s[ub]stantia negat for
 3° na in s[ub]stantia ap[er]to nato q[uo]d e[st] p[ri]ncipal[is] ad quem
 4° q[uo]d e[st] s[ub]stantia corporea realis corruptibilis. q[uo]d e[st] n[on] est
 q[uo]d e[st] s[ub]stantia p[er] se uelut q[uo]d e[st] p[ri]ncipal[is] generacionis & generacione q[uo]d e[st]
 uelut transiens in s[ub]stantia s[ub]stantia p[ri]ncipal[is] & uelut anse
 cedentibus d[is]posicionibus q[uo]d e[st] generacione requirit q[uo]d e[st] lo
 5° cu[m] s[ub]stantia quomodo e[st] n[on] est ut uelut q[uo]d e[st] in
 motu cuius mensura e[st] t[em]p[us]. Locu[m] quomodo
 fit ex alio corpore q[uo]d e[st] in loco & q[uo]d e[st] q[uo]d e[st] generacione
 e[st] corporeum & s[ub]stantia locu[m] mobile cu[m] sit res unata
 6° h[ab]et generacione fit a ca[us]a p[ri]ncipal[is] d[icit]ur n[on] est
 sufficeret uelut ut calu[m] ut et uelut q[uo]d e[st] p[ri]ncipal[is]
 Deum cu[m] sit q[uo]d e[st] in differente & in determinato
 ad p[ri]ncipal[is] s[ub]stantia ut uelut e[st] p[ri]ncipal[is] p[ri]ncipal[is] n[on] est
 sola p[ri]ncipal[is] ca[us]a sufficeret in hac n[on] uelut
 n[on] est motu & uelut ab uelut. Sol[us] n[on] e[st] h[ab]et generacione
 h[ab]et t[em]p[us] h[ab]et q[uo]d e[st] in aliam rem p[ri]ncipal[is]
 fieri necessum est. Haec cu[m] in generacione

259.
 Sep[ar]atim in generacione
 2°

1°

2°

3°

4°

5°

6°

natu' ce'ndat' in creatio' nihil bonu' requirit: cum
 n. fiat ex nihilo sponte' neq' lababit' q' sit' ulla
 ma' adu'q' nec q' termino' A quo' p'ina' q'
 p'og'it' p'ctm; neq' erit' motu' ut' q' sit' aliu'q'
 mobilis' itez' in' re'io' fiat' in' t'p'e' neq' crea'
 fieri' p't' a' causis' r'dis' s' h'm' im'edi'ate' a' ca' p'a
 Jam' q'a' r'da' ca' op'ari' q' p'nt' nisi' p' Motu' q' h'te'
 indiget' q' a' creatio' longe' abest: h' et' q'a' in'
 n' nihil' de' ent' in'finita' sit' I'p'a' ade'q' nulla
 m' illa' sit' p'p'rio' creatio' q' p'cedit' ex' nihilo' ad' h'c
 requirit' in' ag'ente' virtute' in'finitam' q' in'finita' q'm'
 agentis' p'p'ria' e'. Jam' u' et' v'ning' creatio' p't'
 ut' p'p'ri' e' res' in'materi'alis' de' incorruptibilis'
 loquendo' h' de' v'ning' creatio' q' n' p't' alio' m'
 p'dui' q' p' creatio'es: Item' ut' incorruptibilis'
 ut' n' sit' ex' ma' ita' et' nec' pendet' a' ma'
 ac' p'inde' q' h'ant' n' h't. Hinc' nata' e' r'p'p'
 creatio' s'p'p'as' q' a' t' h'om'ab' p'a' p'te' q' t'
 art' + edocet' p'a' e' p'p'ri'ior' qua' m' h' ea' t'm' p'te'
 art' e' m' q' p' se' colare' p'nt' ut' fructu' s'p'a'
 v'ales' corpora' celestia'. Qu' in' creatio' effectus'
 q'dam' sit' effectus' aut' ordinu' ad' d'p'e' ut

Duplex creatio' est
 p' h'c.

1a

2a

ad spūe creati dicitur cui spūe gūent esse stant
 spūe gūent esse q' e' in suo se subsistent sēu q' p
 se ualet gūtere. Altera ueroq' acceptio spūis
 e' cōpōsitiō q' rām dicit q' dicit et alia mō
 oia q' nō nullo pōtēte pōtō q' dicit sine
 p' se sola coherant sine nō. S' dicitur p' hanc
 lem spūe creati neq' in p' se subsistere tū q'a
 in alio e' q' nōdem actu eodem cōpōit & una cū
 corpore cōpōitū p' se q' uoluit; tū q'a p' dicit
 e' in corpore p' se subsistent eēt, tū illi tribuēt
 op'atōes salte' ea q' in ipsam coap'itū q' tū
 uerū n' est in actioes suppositōm esse dicant.
 Deinde p' hanc opta dē p' hanc n' esse q' dicitur hanc dicit
 creatū e' d' q' tū abest ut p' se subsistat ut hoc
 cog' nāe ut nō respūet. Ad p' dicitur p' hanc
 coates e' q' d' p' se subsistent licet n. in alio nō sit
 nō in corpore n' tū ita nō est ut ab eo quo ad p' hanc
 esse dependeat quomō forma q' ex nāe pōtia
 edunt in eadem nāe nō est ex quo et uocant
 mātēs & corruptibiles. Hāc nō coates in alio
 alio e' & in corruptibilib'. Ad alterā q' formā q' q' dicit
 ut licet hāc quoq' nō sit p' se subsistent quatenus se
 epha corp' p' se abest p' quā p' se subsistentiam

2da

2da

2da

recte illi creatio tribuitur; quia tunc dum est in corpore aliquid
per se totum quod in se dignitatem illi antecedit quoniam
omni ratione appellatur illi toti nihil supposito tribuitur
unde Deo fit ut non tam aciem itigere dicantur quia
sunt anima. Sed et dicitur respondere. Quod extra sub
iectum quod dicitur esse per se subsistentia non quidem ex seipso
et ex natura propria sed virtute divina in seipso quod dicitur
sive modo a Deo quod dicitur de generali et actu modo
debet ad alio quatenus nec in alio nec sub alio a quo
eius esse dependeat actu existit; Quia modo existenti
per se sufficit ad propria divina terminatio creatio divina.
Da. dicitur esse sub alio quod per magis quod dum produitur
per dicitur totum quod creatio non de se proprie creatio quod sub alio
nempe sub forma a qua eius esse dependet. Quod
apparet in ea quod proprie creatio latitudine seu generalitate
da inveniri quod in obtinet substantia separata com
pleta ut Angeli. et dicitur Incompleta immaterialiter
ut sine materia sub quo gradu et ipsa materia per ad hoc
forma substantia effecta ut itez auctoria extra. Ita
divina virtute per dicitur comprehendunt.

Nota

Circa ad hanc creationem sacrum declarata ad exteriorem
et voce nihil in ea propria non tractare substantiam
quantitatis et influentia ipsius nihil in rem generaliter
sunt tractat quod divina. Quia generaliter ex natura

sed solum dicitur habitudo ad quendam ordinem inibi ad rem
 quatenus est rei potestatem ante esse ipse eo fere modo
 quo dicitur deum fieri ex mare. Et hoc non est quod
 creaturam naturam spiritus respectu diei et tunc ordine
 quo tempus naturam dicitur antecedit. Neque enim hoc ita
 intelligendum est quasi nihil in se rem tota quod dicitur
 sit ordo quodam rebus sicut esse solet in divinis quod
 et ad quod quod utique potestatem de rebus est. Nihil enim
 potest creata esse ordinem ad aliquid nisi creata potestatem
 cum sit nihil in se ordo iste est tamen sicut modum rem
 intelligendum quod utique quodammodo ipsum nihil ut dicitur. A quo
 et dicitur rei quod creaturam.

Ex dictis sequitur creaturam si potestatem accipiat ut videtur est
 aliquid creaturam quod ex nihilo quod dicitur de nihil esse aliquid qua
 relatione dependente qua tunc creaturam ad deum ut
 effectus ad causam potestatem quod tunc creaturam potestatem
 supra se quod non potestatem ante mutatio cum in creaturam
 nulla supponat sicut quod creata tunc nihil se
 deat quod sicut solum potestatem nihil mutatio quod dicitur sicut
 quatenus cogitans rem ante non fuisse tunc esse.
 nam potestatem et eo tunc se quod in creaturam potestatem
 proprie dicitur; potestatem non proprie non est nisi ubi
 est proprie receptio effectus in aliquo sicut quod ad
 effectus et dicitur se potestatem generat quod in creaturam

Quod creaturam potestatem
 non fuisse.

De creatura
liber 1. cap. 1.

mirum respicit. Si uero creatio accipiatur alicuius
1o creatio est ipsa essentia intellectus ac uoluntatis divina
per quam Deus creat. Quae tanquam quodammodo
sua a se ipsis non est atque adeo sit necesse tunc in se
mota sit ut perfectionem ut ex ipsa immota possit
cedere creaturae & a se procedere & eorum creatura
ratione & diuinitas est libera. Deinde et creatio alicui
dicitur sit ipse effectus creatus ut a Deo procedit
quod patet creatio dicitur sit operatio transiens quod
creatus esse tribuit; patet inde quod creatio sit re
aliter quodam influxu potentia divina & consequenter
factio quodam iuxta illud psalmi. Ipse dixit de
facta sit & illud symboli. factore. v. creatore
caeli & terra. Proterea in omni effectu seu effectu
rei quoniam ex natura alicuius est factus clarum est
creatum non esse adaequatum ac per se intellectus non
uoluntatis cum relatione.

Quoniam

De creatura
liber 1. cap. 2.

Et dubium an de quomodo a creatura distinguatur
seruatur. Notandum Deum re ipsa modo res seruatur
re se de immediate & de mediate & per alios res.
Item omnia creata seruari dicitur & per se ut quod ad se
sunt esse simpliciter quos modo per se res seruatur
in suo esse atque adeo captem in se habere redigere
& de seruari dicitur per se sunt esse simpliciter

ubi nunc quoque facit in fluxu suo conservare
cepit: Qui celi in fluxu hanc dubie aliud est sicut
rem qua ipsa celi terraque ex nihilo & dicitur: sicut
aliud est ab ipsa terra reat: quia ceterum si aliud est
servat terra qua beneficium in ea qualitates p[er]su-
cendo q[ue] p[ro]ductio in idem est re in ipso qualitativis
ita recte est ab elemento terra q[ue] ab illis reat h[ic] b[is] p[er]
reate d[icitur] p[er] se distingui. Illud p[ro]p[ter] amplius ex[em]p[lo] for-
ma respectu materia: nam conservatio q[ue] materia forma t[er]re
et e[ss]e materia creatio si p[ro]p[ter] in se ipsa si distingui
quia forma ceterum materia conservare d[icitur] quatenus
actualit[er] d[icitur] informet q[ue] actualit[er] in se aliud est qua
modo q[ue] d[icitur] q[ue] forma se in materia si p[ro]p[ter] in se
illa co[n]cat q[ue] modo d[icitur] forma in se est d[icitur] reate.
Sic forma reate si materia distinguit et conservatio
distinguit q[ue] sequent[ur] et si creatio e[ss]e materia q[ue] p[ro]p[ter]
creatio saltem p[ro]p[ter] in se et est reate si materia d[icitur]
Secundu[m] in se manifestu[m] est q[ue] conservatio p[ro]p[ter] in se
e[ss]e o[mn]i in creatio h[ic] in se p[ro]p[ter]: quia e[ss]e q[ue] d[icitur]
creatio tribuit identit[er] conservatio quasi p[ro]p[ter]
in se: q[ue] p[ro]p[ter] ad se veni[er]e est ut d[icitur] Augustinus. Alio
sup[er] genesi ad litera[m] c[apitulum] 12 dixerit et nunc ceteros
orb[es] creati in se q[ue] idem e[ss]e q[ue] in se p[ro]p[ter] a
Deo h[ab]uerunt et nunc ab eod[em] q[ue] in se accipiunt.
3.

In suadet qd q servatio po no sumpta eo tm a
 creatore differt q illa tendat in esse iam ptabitum si
 ne in esse quatenus conotat ptabita sui pfectio;
 ut si manet sicut conotat negationem unitatis.
 Creas aut ferit in esse rei sicut e nihilo q ferit
 absolute sumpta. Eas aut sunt conotao sine relao
 quata a mtrinfeca p auctaria tm diffiam
 qstuit.

Dubiu 2da pteae creas nrae lumine cognosci qd dicit q Dubiu 2da.
 coi ptoim sentia no poe pto po eo maior e nobilitate solio.
 agentis quo pami oibz indiget ad agendu p 2da est
 nobilitate agentis qua nra q pami oibz ad agendu indige
 rit: p nra indiget nra p q neqz tam requit 2da.
 ut sint hae tria agentis sicut nra 2da p nra q ad
 agendu opz e aliq corpore. 2do tm opz e nra p.
 q 3tu m nra aliud ad agendu pteget. 2do modo age
 di segle nra eendi ita ut qual e esse unqz rei
 talis sit et alio: Sed 2da in esse a nullo pendet
 nihil pteget aut pteget q neqz in agendo. 3to
 2da e caa com' omniu aliq pter 2da eet aliqd
 p caa hnt esse a se q fieri noqz in sic nra
 penderat a 2da: q multa st vq. nra p cali
 attigra q nra pteget. Eto esse a 2da ee nra p nra
 tum q p creatorem. Si dicat Huiusmodi res Eto
 esse a dlo ab atno: qd dicit id a obssare creationi

et unig rōe e' ut sit ex n' p' supposito p'cto n' aut
ut fiat de novo ut ut q' creat' p'og' d'vāo' fue-
rit non ens: Neq' n' m'ns' e' m'ns' ab alio
aliquo creati & g' servari p'oe quā d' nōs' ex m'ns'
& d'vāo' Alias rōes vide apud per. lib. 3to & cap. 7.

Et apud coninob. 8 p. c. 2. q. 2. art. 1.

Quibus 7^a

Quibus 7^a. An creatio admittenda sit p'ctm' p'ctio' d'vāo'
ad p'ctm' p'ctio' p'ctio' univ'rsā p'ctio' sua' l'vāo' ita
d'vāo' ut n' m'ns' rōem' ex m'ns' & d'vāo' rōem'
rōem' ut fallit' studio' rōem' ut n' unig' p'ctio' ut
p'ctio' p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio'
t'ctio' ex m'ns' m'ns' p'ctio' fieri d' rōem' 7 s' in ut:
Iste m'ns' ex p'ctio' n' ens' aliquid fieri. Et in
& Metaph. 10 p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio'
& ex p'ctio' p'ctio' in p'ctio' p'ctio' in o' p'ctio' rōem'
quā p'ctio' p'ctio' n' quo' s' p'ctio' ut p'ctio'
M'ns' locū' 10 p'ctio' p'ctio' d'vāo' p'ctio' p'ctio'
p'ctio' p'ctio' p'ctio' in creatio' n' cadunt. p'ctio' p'ctio'
& p'ctio' p'ctio' ex p'ctio' e' d'vāo' p'ctio'
m'ns' nāa' in p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio' 10 p'ctio'
nāa' p'ctio' p'ctio' p'ctio' ea' p'ctio' e' ex alig'
p'ctio' quare ante nāa' p'ctio' p'ctio' alia d' p'ctio'
& p'ctio' in m'ns' p'ctio' p'ctio' p'ctio' nāa' p'ctio'
m'ns' p'ctio' p'ctio' m'ns' p'ctio' p'ctio' p'ctio'

tantum in eo coloris ac fidei locum esse putat ut
 tota & penitus eius disciplina ipse intelligit rebusq;
 deinde hoc veluti fundus inhi indeat. porro nota, Nite
 bis id q; panto supig obscure infirmat e' p' dicitur
 ex nihilo sumpt' reb; modis usurari a p' dicitur so quod
 ita reb; ex nihilo q' ducit ut p' dicitur dicitur
 no' esse & tunc vocat' creat' in' novitate e' p' dicitur
 q' dicitur e' mundi creat' in t'p'e 2do q' ita reb; ex nihilo
 q' ducit ut solummodo p' dicitur n'a & n' dicitur ta
 buerit n' esse & t' creat' in' novitate e' p' dicitur.
 Qua distinctio posita q' dicitur autem ois creat' Respondet
 cognoscere a' eam q' e' in' novitate e' p' dicitur q' se.
 Deq; a' p' dicitur mundi originib; reb; dicitur q' qua
 ex admittit ut ipse opinabatur univ' q' dicitur.
 Hac sententia nullon' e' & magnon' q' dicitur Anicene
 s' t' dicitur Scoti, Alberti Magni Heij dei & alioru'
 aliterq; p' dicitur n' q' qua' e' dicitur q' dicitur ad ducendib;
 19 e' in 2do d' dicitur dicitur c' 23. ubi aperit dicitur
 ee' op' dicitur dicitur dicitur dicitur c' 10 t'p' s' s' ait.
 Deum univ' dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
 p' dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
 imp' dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
 p' dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
 ad dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

rem q² motu creat² caas. fecisse. Insuper eode² lib.
 c. 2. pbat n^o dari q² cessat in n^o finit² in causis
 agentibz s^z tandem pueniend² ee ad una omni,
 in rem effectivem caas item v^z Metaph. c. 7.
 textu 38 ait: Calu² de naay de naay pendero n^o deo
 de cap 9 text: + 3. Den² absolute principiu² causaz
 vocat. Et q²libz oibz, mani² fex² colligit² deent²
 creatoz p² n^o fuisse Den²q² efficientez mundi
 caas esse. Qua n^o in g²ham allata p² oia
 fte solunt² si dicam² p²tem ip² lib² i² d² bin
 ra s^z d² rante² u² h²oe² l²ubi² ee q² sit in² r²ant²
 mutaoe ac t²pe; h²ac n^o ex² n^o h²ilo² n^o h²il² q² p²nt²
 h²ac p²tem antea existens t² p²nt² de² v^z p² oibz
 aut² l²ubi² p²tem n^o g²ham afferri solit² p²tem
 difficultatis. S^zore n^o it² q² e² in 2° de Metaph.
 text + ubi sic p²stat: quapp² inq² p²tem
 p²tem existens necesse e² necessaria ee; n^o n^o q² n^o q² n^o
 q² n^o vera nec ill² cas aliq² e² n^o sint s^z illa
 alijs s^z de² l²ubi² illum p²tem existens
 mittere s^z sic ill² p²tem p²tem existens in p²tem
 p²tem n^o h²nt aliqua² caas n^o sint aliq² t²pe aliq²
 non s^z illa p²tem cas alijs. s^z h²nt inferioribz per
 nom² cali q² n^o sint q² n^o h²nt q² n^o q² n^o

R² de g²ham
 loia p²tem

